

МОНІТОРИНГ ЗЕМЕЛЬ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ВІЙНИ, НА ЯКИХ ПРОВОДИЛИСЬ БОЙОВІ ДІЇ

КОБИНЕЦЬ Валентин Романович
студент 1-го курсу скороченого терміну
ОС Бакалавр
спеціальності «Геодезія і землеустрій»
Львівський національний університет
ветеринарної медицини та
біотехнологій ім. С.З. Гжицького

Науковий керівник
БОГІРА Мирослав Степанович
к.е.н., доцент, завідувач кафедри
землеустрою
Львівський національний університет
ветеринарної медицини та
біотехнологій ім. С.З. Гжицького,
bogira_miroslav@ukr.net

В галузі землекористування ключовим моментом, на якому повинна базуватись науково-технічна політика раціонального використання і охорони земель в Україні, є моніторинг земель, завдання якого полягає у спостереженні за станом земельних ресурсів з метою своєчасного виявлення змін, що можуть призвести до негативних процесів.

Моніторинг земель виконує роль постачальника достовірної науково-технічної інформації про стан земельних ресурсів з метою активізації розвитку інноваційної діяльності на землі, завжди сприяє науковому підходу до організації використання земель в першу чергу земель сільськогосподарського використання.

В Україні 4 рік триває загарбницька війна з боку російської федерації, яка нанесла величезні втрати всім галузям господарства, і чи не найбільше шкоди нанесено природним ресурсам, особливо землям.

Понад 80 тисяч квадратних кілометрів території потребують очищення від мін та вибухонебезпечних залишків. Сума збитків навколишньому середовищу України перевищує 36 млрд. євро.

За підрахунками Київської школи економіки, внаслідок війни понад 50 % житлового фонду зазнало зруйнувань, найбільше у прифронтових територіях.

Для розуміння потенційного впливу війни на довкілля, громадською організацією Екодія з 24 лютого 2022 року, після початку повномасштабної війни веде моніторинг випадків потенційної шкоди довкіллю, спричинених російською агресією.

Реальну і повну оцінку завданої шкоди вдасться зробити лише після завершення активних бойових дій, а наслідки українці та українки будуть відчувати роками.

Щоб визначити об'єкти наявності пошкоджень потрібно провести обстеження відповідними органами шляхом залучення фахівців, що мають відповідну кваліфікацію.

Уряд України веде облік територій на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окуповані російською федерацією. У законі України положення про моніторинг земель основним завданням моніторингу є здійснення своєчасного виявлення змін, їх оцінка, відведення та ліквідація наслідків. Згідно постанови Кабінету Міністрів Порядок виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії російської федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, виконання таких робіт здійснюється відповідними органами влади. Згідно Закону України "Про розмінування та охорону навколишнього середовища" будуть здійснюватися роботи по ліквідації вибухонебезпечних об'єктів.

Відповідальними за визначення шкоди та збитків є обласні, Київська міська державні адміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації). Відповідальною за визначення шкоди та збитків, завданих земельним ресурсам за є Державна екологічна інспекція України (Держекоінспекція).

Визначення збитків земель сільськогосподарського, лісгосподарського, житлового та іншого призначення відбувається комісіями, які створені міськими, районними державними адміністраціями, виконавчими органами територіальних громад, сільських, селищних, міських рад до складу яких включаються представники зазначених органів (голови комісій), власники землі або землекористувачі (орендарі), яким заподіяні збитки, представники підприємств, установ, організацій та громадяни, які будуть їх відшкодовувати, представники територіальних органів Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державної екологічної інспекції України, фінансових органів, органів у справах містобудування і архітектури. Результати роботи комісій оформляються відповідними актами, що затверджуються органами влади.

При виконанні геодезичного моніторингу об'єктів інфраструктури інженерами-геодезистами проводиться встановлення дефектів, пошкоджень і деформацій. За допомогою сучасних технологій отримання інформації про об'єкти відбувається оперативно. Обстеження об'єктів складаються із трьох етапів:

- на етапі підготовки повинні бути вивчені проведені інженерно-геодезичних вишукувань і матеріали виконавчої геодезичної документації;
- на етапі попереднього обстеження проводять вимірювання виявлених дефектів і пошкоджень та їх прив'язку до місцевості, також додатково фіксація їх на картографічних матеріалах (топографічні карти, плани, космічні знімки, знімки з БПЛА тощо);

- на етапі основного (детального) обстеження проводять детальне вимірювання виявлених дефектів і пошкоджень та їх прив'язку до місцевості, виконання контрольних геодезичних інженерних вишукувань на земельній ділянці, також додатково фіксація результатів вимірювання на картографічних матеріалах (топографічні карти, плани, космічні знімки, знімки з БПЛА тощо).

Зокрема, інженерно-геодезичні роботи, виконані за допомогою мобільних або стаціонарних лазерних сканувальних систем, дозволяють створювати 3D-моделі будівель і споруд. Надалі ці моделі можуть оброблятися із використанням штучного інтелекту (AI) і застосовуватися для оцінки технічного стану досліджуваних об'єктів.

Щодо моніторингу земель, уражених війною, пропоную основні підходи до повернення земель сільськогосподарського призначення в післявоєнний час:

1. За допомогою моніторингу земель виявити основні збитки, завдані землям, для чого провести суцільну інвентаризацію земель на територіях, які були окуповані, на яких проходили бойові дії і на прифронтових територіях;

2. На підставі матеріалів аналізу інвентаризації земель визначити:

- а) землі, які потребують рекультивації і розроблення проєктів землеустрою, щодо рекультивації порушених земель;

- б) на землях засмічених важкими металами, хімічними елементами військового походження розробити проєкти землеустрою, щодо знезараження та очищення земель шляхом запровадження спеціальних сівозмін та інше.

3. Враховуючи те, що землі в Україні розпайовані і мають багатьох власників, в першу чергу необхідно розробити схему і процедуру підходів до виконання таких робіт.

На мою особисту думку, перелічені роботи можливо провести лише на великих масивах землі за рахунок коштів частково державного бюджету, місцевого бюджету, коштів власників земель і залучення інвестицій. Основну роль в цих роботах мають забезпечити підготовлені, висококваліфіковані фахівці – землевпорядники.

Список використаних джерел:

1. Постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією” № 1364 від 06 грудня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1364-2022-%D0%BF#Text>
2. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації від 20 березня 2022 р. № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF>
3. Сайт Децентралізація. Місце та роль геодезичних робіт при обстеженні пошкоджених/зруйнованих будівель і споруд - експертне роз'яснення. URL: <https://decentralization.ua/news/18535>
4. Сайт Хмарочос. «Після війни довкілля відновиться за століття». Що роблять Мінекології, активісти та ДСНС для збереження української природи. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2022/10/25/zaminovane-ta-ponivechene-yak-vidnovlyuvatymetsya-ukrayinske-dovkillya/>

УДК 528.4:355.422(1-81)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

«GEOPOINT»

6-7 березня 2025 року

**PROCEEDINGS OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE**

«GEOPOINT»

6-7 March 2025

Тези опубліковано в авторській редакції

*Автори матеріалів
НЕСУТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ*

За точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей